

בענין שיטת הבה"ג בספירת העומר
ר' אריה ליבוביץ

I. The disagreements regarding the time for ספירה and missing ספירה.

A. Can you count during the day? תוספות מסכת מנחות דף סו

1. שיטת הבה"ג - yes
2. שיטת רבינו תם - no

B. Can you continue counting if you forget a night?

- a. שיטת הבה"ג - no
- b. שיטת רב האי גאון (הר"ד בטור סימן תפט) - yes - apparently 49 indeendent mitzvos

C. The halacha.

1. If you forget at night, count during the day without a beracha, and continue other nights with a beracha.
2. If you miss an entire day count the rest of the nights without a beracha.

II. Standard explanation of the מחלוקת.

A. The explanation of the משנה ברורה סימן תפט שם - everything is based on a ספק

B. Problem with berachos. פרי מגדים asks why we say a beracha each day according to בה"ג if it is one big mitzvah?

1. מחלוקת רמב"ם וראב"ד בהלכות סוכה פרק ו' הלכה י"ב

- a. Rambam - make kiddush standing up so that the beracha can be said עובר לעשייתן
- b. Rosh and Ra'avad - the mitzvah is already done when you enter the succah!
  - i. the defense for the Rambam - the beracha is not on the מצוה but the מעשה מצוה.

2. This also explains...

- a. Rambam in פירוש המשניות - charoses can't be a mitzvah because if it were there would be a beracha on it.
- b. Rambam in Mishnah Torah - charoses is a mitzvah but there is no beracha - the mitzvah has no ma'ase - it is merely having it on the table. רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז' הלכה יא

3. ארץ הצבי סימן ג' אות ה' - each מעשה מצוה gets its own beracha even without a separate קיום המצוה.

C. Problem with other version of the Behag - תוספות מגילה דף כ suggests that the Behag himself thought to count at day *without* a beracha. Was he in doubt himself how to pasken?

III. Explanation based on the חזקוני.

A. Comment of the חזקוני ריש פרשת בהר.

1. difficulty with the comment - What are these two ספירות and what do they have to do with a ברכה?

B. Explanation of Chizkuni.

1. differences between the two pesukim about sefira:
  - a. plural versus singular - to entire nation as individuals or as a unit
  - b. weeks versus days

2. the Chizkuni sees two distinct mitzvos:
  - a. each individual has a mitzvah to count each night
  - b. the beis din must count the weeks to determine when Shavuos is
    - i. this explains the cryptic גמרא מנחות דף סו about counting only days because of a zecher l'mikdash - this is what individuals did even when the mikdash stood.
    - ii. the holiday is called שבועות because it is determined based on the counting of weeks done by the beis din.
3. Explaining the רמב"ם שמיטה ויובל פרק י' הלכות ג' ד' - יובל גאונים regarding
  - a. Why does the year count as its own year (even absent the laws of yovel) before the churban but not after?
  - b. The counting of the beis din is קובע the year as a יובל - without that the year is not a yovel year at all.
  - c. no beracha on the counting of the beis din by yovel or by omer based on גמרא מנחות
כל מצוה שעשייתה גמר מצותה צריך לברך וכו' - דף מב:

C. Using the חזקוני to explain the בה"ג.

1. We have to count at night because of תמימות. This requirement comes from the passuk about the חובת היחיד. Apparently the חובת הבית דין can be fulfilled even during the day, but there is no beracha on the חובת הבית דין - הערה 5 - ספר ארץ הצבי סימן ג' הערה 5

IV. Rav Soloveitchik's explanation - there is no opinion that you are מקיים the mitzvah during the day. It just allows you to continue a sefirah - otherwise it isn't called counting.

A. Proofs to this יסוד -

1. שיטת הרס"ג ה"ד בטור - only forgetting first night stops you from counting on other nights.
2. שיטת רב האי גאון (ה"ד בבבאור הלכה) - if you forget one night count twice the next night.
3. מחזור ויטרי - Rashi would count during the day time just in case he forgot later - Rashba asks what this accomplishes?
4. ספר החינוך - if you forget count עם כל ישראל
5. you have to understand sefiras haomer because otherwise it is not counting.

B. Other ramifications of this approach:

1. somebody who feels they won't make it until the end of sefirah - if it is one big mitzvah don't start, if it is a din in counting should start. הררי קדם
2. Child becomes bar mitzvah - he didn't have a mitzvah but he started a counting
3. If you forget the last night do you still count during the day?
4. If you are an אונן during an entire day, should you count anyway? נדע ביהודה קמא אר"ח
סימן כ"ז

1 - תוספות מסכת מנחות דף סו עמוד א

זכר למקדש הוא - נראה דבספק חשיכה יכול לברך ואין צריך להמתין עד שיהא ודאי לילה כיון שהוא ספיקא דרבנן ועוד אומר דאפילו ביום סמוך לחשיכה עדיף משום תמימות כדאמרין לעיל ואין נראה והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה"ג שסופר ביום וכן היה נראה מתוך סתם מתניתין דסוף פירקין (דף עא.) דתנן מצותו בלילה לקצור ואם נקצר ביום כשר אבל נראה לר"ת עיקר אידך סתמא דמתניתין דפרק שני דמגילה (דף כ:) ומייתי לה בסוף פירקין (דף עב.) כל הלילה כשר לקצירת העומר כו' ודייקין מינה דקתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום לא ואמרין בריש מועד קטן (דף ג:) ר"ג ובית דינו נמנו על שלשה פרקים הללו והתירו ומסיק רב אשי התם דסבר לה כרבי ישמעאל דדריש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה ודחיא שבת וכיון דדחיא שבת אין נקצר אלא בלילה כדמוכח בסוף פירקין ועוד דרבי יוחנן דאמר (שם ד.) עשר נטיעות הלכה למשה מסיני סבר לה כר' ישמעאל דדריש מה חריש רשות ודחי שבת עוד חשיב כי האי גוונא הלכתא פסיקתא בהגוזל קמא (ב"ק קב.) ובפ"ק דע"ז (דף ז.) גבי כל המשנה ידו על התחתונה ומיהו אין כל כך ראייה משם דאין הלכה לגמרי כאותה משנה דקתני התם וכל החוזר בו ידו על התחתונה ואין הלכה כן כדמוכח בפרק האומנין (ב"מ עז:) ועיקר מילתא לא סמך התם אלא אהא דהוי מחלוקת ואחר כך סתם ומהא דמוקי בסוף פירקין (דף עב.) רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר נקצר שלא כמצותו פסול כר' עקיבא דאמר כל מלאכה שאי אפשר כו' אין ראייה דאע"ג דקיימא לן כר"ע הא מסקינן התם דרבי נמי סבר לה כוותיה עוד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר שוב אינו סופר משום דבעיא תמימות ותימה גדולה הוא ולא יתכן.

2 - תוספות מסכת מגילה דף כ עמוד ב

כל הלילה כשר לקצירת העומר - אומר ר"ת שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דנהי דאיכא סתמא במנחות (דף עא.) דתני נקצר ביום כשר בדיעבד מ"מ סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה גבי הלכתא פסיקתא דדינא ועוד נראה דאפ"ל למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא גבי ספירה דאין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתיב (ויקרא כג) תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה וכן כתוב בהלכות עצרת ובה"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא ואחר שבירך על הספירה אומר י"ד שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב והיינו טעמא לפי שאין אלא הזכרה עתה לבנין ביהמ"ק אבל לשופר ולולב יש עשיה.

3 - טור אורח חיים סימן תפט

ורב סעדיה כתב שאם שכח באחד מן הימים יברך בימים שלאחריו חוץ מלילה הראשון שאם שכח ולא בירך בו שלא יברך עוד ורב האי כתב בין בלילה הראשון בין בשאר לילות אם שכח ולא בירך בו יברך בשאר לילות

4 - שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ז

שכח ולא בירך כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה.

5 - משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ז

לגן יספור ביום - כדעת הרבה פוסקים דבדיעבד ספירת יום עולה לספירה:

(לד) בלא ברכה - דיש לחוש לדעת הפוסקים דאין זמן ספירה אלא בלילה וכשמברך ביום הוא לבטלה מיהו מכאן ולהבא סופר בכל לילה בברכה ולא הוי כדילג יום אחד לגמרי שאינו סופר עוד בברכה וכדלקמיה:

6 - שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ח

אם שכח לברך באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה; אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר ימים בברכה.

7 - משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ח

(לה) שכח לברך וכו' - ר"ל שלא סיפר ולא נזכר עד ספירה שאחריה. וה"ה אם נודע לו שאתמול טעה במנין וספר ספירה אחרת דינו כמו שלא סיפר כלל:

(לו) סופר בשאר ימים - כדעת הרבה פוסקים דאין ספירת הימים מעכבין זה את זה וכל יומא ויומא מצוה בפ"ע היא:

(לז) בלא ברכה - לחוש למ"ד דספירת שבע שבתות תמימות בעינן והא ליכא דהא חסר חד יומא ונכון בזה שישמע הברכה מן הש"ץ או מאחד מהמברכין ויענה אמן בכונה לצאת ואח"כ יספור [א"ר ופר"ח]:

(לח) יספור בשאר ימים בברכה - דאיכא ספק ספיקא שמא לא דילג כלל ואת"ל שדילג שמא הלכה כאותן פוסקים דכל יום הוא מצוה בפ"ע. וה"ה בכל דבר שדינו לחזור ולספור בלי ברכה מחמת ספק אם לא חזר וסיפר יספור שארי לילות בברכה [אחרונים]. ולכן אם טעה בימים ולא טעה בשבועות או טעה בשבועות ולא טעה בימים דדינו לחזור ולספור בלא ברכה וכנ"ל בסק"ח אם לא חזר וסיפר אפ"ה מונה שאר ימים בברכה ועיין ביאור הלכה:

8 - רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה יא

החרוסת מצוה מדברי סופרים זכר לטיט שהיו עובדין בו במצרים, וכיצד עושין אותה לוקחין תמרים או גרוגרות או צמוקין וכיוצא בהן ודורסין אותן ונותנין לתוכן חומץ ומתבלין אותן בתבלין כמו טיט בתבן ומביאין אותה על השלחן בלילי הפסח.

9 - רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ו הלכה יב

כל זמן שיכנס לישב בסוכה כל שבעה מברך קודם שישב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה, ובלילי יום טוב הראשון מברך על הסוכה ואחר כך מברך על הזמן, ומסדר כל הברכות על הכוס, נמצא מקדש מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב ואחר כך מברך על הזמן, וכוה היה מנהג רבותי ורבני ספרד לקדש מעומד בליל ראשון של חג הסוכות כמו שבארנו.

+ /השגת הראב"ד/ מברך קודם שישב אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה. א"א לא דייק. /השגת הראב"ד/ וכוה היה מנהג רבותי ורבני ספרד לקדש מעומד. א"א מנהג מקומנו לא היה מעולם כזה, והטעם כי השיבה אינה אלא על דעת האכילה וכל זמן שאינו אוכל, הברכה עובר למצוה היא באמת. +

מצוה ניהו, מכ"מ מעשי מצוה נפרדים המה, שהרי א"א לו לספור כל מ"ט הספירות בלילה אחד, ובעינן בדוקא שישפור ספירה בכל לילה ולילה, וממילא י"ל, דכמו בקיום מצוה שאין עמה מעשה מצוה, דאין מברכין כלל, ה"נ י"ל

לאידך גיסא, דבמצוה אחת שיש בה הרבה מעשי מצוה, דחקנו ברכה על כל מעשה בפ"ע, אעפ"י שעדיין אין בידו שום קיום של מצוה זו עד לבסוף — בגמר כל מעשי המצוה כולם¹².

10 - ארץ הצבי סימן ג' אות ה'

ה. מ"ט ברכות אחרא מצוה דספירת העומר ועפ"י דרכנו ניהא בפשיטות קושיית הפרמ"ג (לאר"ח תפט א"א סקי"ג), דלדעת בה"ג, דבשכח לספור יום אחד שוב אינו סופר, הרי דס"ל דכל מ"ט הימים חדא מצוה ניהו מדמעכבין זה את זה, וא"כ צ"ע, מ"ט מברכין בכל לילה, ולפי דברינו לק"מ, דאף דכולהו חדא

11 - ביאור הלכה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תפט סעיף ח

סופר בשאר ימים - והיינו דס"ל שאין הימים מעכבות זה את זה ואע"ג דכתיב תמימות תהיינה כתב הר"ץ גיאות בשם ר"ה גאון דמקיים תמימות בשבועי דהיינו שבכל משלם שבועי כשאומר חשבון השבוע מקיים שבעה שבועות תמימות תהיינה ועוד תירץ שם דהיכי דאישתלי יום אחד יספור בליל שני שתי הספירות כגון בשכח ספירה ראשונה יאמר בספירה שניה אתמול היה אחד בעומר וימא דין תרי בעומרא וכיון דמני גם של אתמול לא נפק מכלל תמימות תהיינה עי"ש וכן מובא בשינוי קצת בשבולי לקט בשם תשובת הגאונים עי"ש בס"ל רל"ד אכן שארי פוסקים לא הזכירו סברא זו וכתבו דהאי תמימות תהיינה קאי אכל יומא שהתחיל לספור מבערב וכמו דדרשינן במנחות דף ס"ו ובמגילה דף כ' אבל לא לענין שכל הימים יעכבו זה את זה [עיין תוס' מנחות ובתוס' מגילה ובשב"ל בשם הר"ר ישעיה ובא"י סי' שכ"ט] ובא"ר מצאתי שכתב שטוב לחוש לדברי רב האי גאון בתירוץ השני ולספור גם הספירה של אתמול ביחד. ובלי ברכה וכו"ל. ושאר אחרונים לא הזכירו ד"ז:

12 - בית יוסף אורח חיים סימן תפט

כתב ה"ר דוד אבודרהם (עמ' רמב) כתוב במחזור ויטרי (ח"א עמ' 103) המתפלל עם הציבור מבעוד יום מונה עמהם בלא ברכה מימר אמר אם אזכור בלילה בביתי אחזור ואברך כדין ונמצא שלא בירכתי לבטלה ואם אשכח הרי מניתי ימים ושבועות למצוה אבל כתב הרמב"ם (תמידין ומוספין פ"ז ה' כה) אם מנה ולא בירך יצא וכן עיקר ולפיכך צריך לזוהר מי ששואל אותו חבירו כמה ימי הספירה שיאמר לו אתמול היו כך וכך שאם אומר לו היום כך וכך נמצא שכבר מנה ואינו יכול לחזור ולמנות בברכה ודוקא כשהגיע זמן הספירה דהיינו בין השמשות אבל אם שאל אותו מבעוד יום ואמר לו כמה יהיה לנו מהספירה זה הלילה יכול לומר לו כך וכך הם ואין בזה חשש עכ"ל: כתב הרשב"א (ח"א סי' תנח) שאלת כשחזן מקדים לברך והקהל עונין אחריו אמן מי שחזר וברך לאחר מכאן אם הוא ברכה לבטלה. תשובה אם דעת היחידים שלא לצאת בספירת השליח צבור צריך לחזור ולברך ואע"ג דקיימא לן מצות אין צריכות כוונה כתבו רבותינו הצרפתים (סוכה לט. תוד"ה עובר) דדוקא מן הסתם אבל אם אינו רוצה לצאת בו לא ע"כ:

13 - ספר החינוך מצוה שו

מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה [מנחות ס"ו ע"א] שמצוה למנותן מבערב כדי שיהו תמימות, כמו שאמר הכתוב, תמימות תהיינה, ואמרו זכרונם לברכה [שם] אימתי הן תמימות, בזמן שמתחיל מבערב. ומכל מקום פירשו המפרשים שאם שכח ולא מנה מבערב, מונה למחר כל היום. ויש שאמרו שמי ששכח ולא מנה יום אחד, שאין יכול למנות עוד באותה שנה, לפי שכולן מצוה

אחת היא, ומכיון ששכח מהן יום אחד הרי כל החשבון בטל ממנו. ולא הודו מורינו שבדורינו לסברא זו, אלא מי ששכח יום אחד יאמר אמש היו כך בלא ברכה, ומונה האחרים עם כל ישראל.

14 - חזקוני פרשת בהר

וספרת לך שבע שבתות שנים לפי שאין כאן אלא ספירה אחת והיא בבית דין אין צריך לברך אבל עומר דכתיב ביה שתי ספירות אחת בפרשת אמור ואחת בפרשת ראה אחת לבית דין ואחת לציבור צריך לברך.

15 - ויקרא פרק כג פסוק טו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהינה:

16 - דברים פרק טז פסוק ט

שבעה שבעת תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות:

17 - תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סו עמוד א

אמר אביי: מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי. אמימר מני יומי ולא מני שבועי, אמר: זכר למקדש הוא.

18 - רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ג - ו

שבעה עשר יובלים מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו, ושנה שיצאו בה שחרב הבית בראשונה מוצאי שביעית היתה ושנת שש ושלישים ביובל היתה, שארבע מאות שנה ועשר שנים עמד בית ראשון, כיון שחרב הבית בטל מנין זה, משבטלה נשארה הארץ חרבה שבעים שנה ונבנה בית שני, וארבע מאות ועשרים שנה עמד, ובשנה השביעית מבניינו עלה עזרא והיא הביאה השנייה, ומשנה זו התחילו למנות מנין אחר, ועשו שנת י"ג לבנין בית שני שמטה, ומנו שבע שמטות וקדשו שנת החמשים, אעפ"י שלא היתה שם יובל בבית שני מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות +/השגת הראב"ד/ שבעה עשר יובלין מנו ישראל. א"א זהו לדעת ר' יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן דאילו לרבנן בצרי להו שבע שכבשו ושבע שחלקו אלא שיעור יובלות קאמר ומאי דאמר שנת שש ושלישים היתה זהו לדעת רבנן דאילו רבי יהודה שנת שלש היתה ביובל. +

נמצאת למד שהשנה שחרב בה הבית באחרונה שתחלתה מתשרי שאחר החרבן כשני חדשים שהרי מתשרי הוא המנין לשמיטים וליובלות אותה השנה מוצאי שביעית היתה, ושנת ט"ו מן היובל התשיעי היתה, ולפי חשבון זה שנה זו שהיא שנת אלף ומאה ושבע לחרבן שהיא שנת שמנים ושבעה ואלף וארבע מאות למנין שטרות שהיא שנת שש ושלישים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה היא שנת שמיטה והיא שנת אחת ועשרים מן היובל.

אבל כל הגאונים אמרו שמסורת היא בידיהם איש מפי איש שלא מנו באותן השבעים שנה שבין חרבן בית ראשון ובנין בית שני אלא שמטות בלבד בלא יובל, וכן משחרב באחרונה לא מנו שנת החמשים אלא שבע שבע בלבד מתחלת שנת החרבן וכן עולה בגמרא ע"ז חשבון זה שהוא קבלה.

ושנת השמטה ידועה היא ומפורסמת אצל הגאונים ואנשי א"י, וכולן לא מנו אלא לשני חורבן משליכין אותן שבע שבע, ולפי חשבון זה תהי שנה זו שהיא שנת שבע ומאה ואלף לחרבן מוצאי

שביעית, ועל זה אנו סומכין, וכפי החשבון זה אנו מורין לענין מעשרות ושביעית והשמטת כספים שהקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה ובהן ראוי להתלות. +/השגת הראב"ד/ ושנת השמטה ידועה היא וכו' עד וכן בכל כו'. א"א הגאונים שאמרו שאין מונין משנת החרבן אלא שבע אולי ג"כ קודם החרבן כי יש מפרשים דסבירא להו כרבי יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן וסומכין את דבריהם למה שאמרו בגמרא דע"ז ונשקול מכל מאה תרתי ונשדי אפרטי כי אמרו אלו המפרשים לא יתכן לחשב אחר החרבן זכר לבנין חשבון אחר זולתי החשבון הראשון מ"מ אני איני סובר לא כדבריהם ולא כדבריו ואיני מפרש נשקול מכל מאה תרתי ונשדי אפרטי על דרך פירושים אלא לומר שאינם נותנים ליזבל אחר חרבן שם זכר קדושה אלא כשאר שני שבוע שהם חול מ"מ חמשים חמשים הם מונין דלא כר' יהודה כמו שהיו מונין בתחלה ואולי דעת הגאונים כך הוא. +

19 - תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מב עמוד ב

כל מצוה דעשייתה גמר מצוה, כגון מילה, אע"ג דכשירה בעובד כוכבים - בישראל צריך לברך, וכל מצוה דעשייתה לאו גמר מצוה, כגון תפילין, אע"ג דפסולות בעובד כוכבים - בישראל אינו צריך לברך

20 - ארץ הצבי סימן ג' הערה ה'

ואם לא ספר בלילה אינו סופר ביום כלל, אכן בפ' ראה, לגבי מצות ביי"ד הגדול לספור להבא בכדי לקבוע את חג השבועות, לא כתיב בקרא תמימות, ושפיר י"ל דמכת הך פרשה שפיר דמי לספור אף ביום, אלא דמכת חיוב הספירה שלהבא ליכא כלל ברכה, וכמו שביארנו בדעת החוקוני, דלגבי ספירה זו דלהבא הויא כמצוה שעשייתה לאו גמר מצוה. וה"ט דבה"ג (שהביאו התוס' במגילה), דהיכא דאינשי לברך בלילה, שימנה למחר בלא ברכה, דמחוייב עדיין לברך בתורת ספירת השבועות דלהבא, ולא בתורת ספירת הימים דלשעבר, ועל מצות הספירה דלהבא אין לברך בכלל, אפילו היה סופר בלילה.

5) ועפ"י הדברים האלה יש להסביר מה שכתבו התוס' מגילה (כ:) ד"ה כל הלילה, בשם הבה"ג דהיכא דאינשי לברך בלילה, ימנה למחר בלא ברכה. ועיי"ש ברש"ש, ששאר הראשונים הביאו משמו של בה"ג שימנה ביום בברכה, ועפ"י פשוטו תמחה שיטה זו שכתבו התוס' בשם בה"ג, דלכאורה היא פשרה בין שתי שיטות, דכגמ' מנחות (סו.) מבואר דבעינן שתהי' הספירה בלילה, והיות שנוחלקו הראשונים אם דבר זה — דבעינן שיספור בלילה — מעכב אף בדעבד, או שזה רק לכתחילה, להכי קיי"ל שסופר ביום בלא ברכה, דשמא אין שמה מצוה במה שסופר ביום, וספק ברכות להקל. אבל לא מסתבר שיעשה הבה"ג כבר הכרעה כזו מתורת ספק, ולפי המהלך הנ"ל בשיטת החוקוני אולי יש להסביר דבר זה שהביאו התוס' בשם בה"ג, שאיננו בתורת הכרעה ופשרה לפסק הלכה, אלא דהכי קאמר, דענין ספירה בלילה ילפינן בגמ' מנחות מקרא דתמימות, דאימתי אתה מוצא שבע שבחות תמימות, בזמן שאתה מתחיל למנות מערב. ולפי"ז יש להמשיך ולומר, דהך קרא דתמימות כתיב בפ' אמור בקשר למצות כל יחיד ויחיד, ולגבי מצוה זו, איה"ג דספירה בלילה מעכבת,

יספור את הימים האחרונים של הספירה, אין לו קיום מלוא בתחילת ימי הספירה.

21 - הרי קדם חלק ב' עמוד רמ"ג

אמנם להמנאר דיקוד דינו של הבה"ג הוא הלכה בחשבון של הספירה, דהחשבון הוא ע"י מנין הימים הקודמים צלי דילוג וחסור, א"כ כל זה שייך רק צמי שחיסר ושכח לספור כבר, דכזה החשבון בטל מכאן ולהבא, אבל צמה שלא יספור צימים הבאים אין חסרון כלל צמעשה הספירה והחשבון של הימים שספר כבר, והרצ הנ"ל היה חייב לספור עס צרכה, דכל זמן שהוא חי החשבון חי, ודוק היטב.

והנה עונדל הוי צרצ אחד שהרגיש שקלו ממשמש וכל בתוך ימי ספירת העומר, ולכך היה סופר ספירת העומר בלא צרכה, כי ידע שלא יוכל לגמור את ספירה"ע צחיים חיותו, והרי להבה"ג כל המ"ט יום הויין חדא מלוא, וכשם שמי שחיסר צימים הראשונים ציטל מלואות הימים הבאים, כך מי שלא

22 - שו"ת נודע ביהודה מהזורה קמא - או"ח סימן כז

תשובה להרב ר' מנחם נאווארי. ואשר שאל מי שמת לו מת בלילה בימי ספירת העומר ומקום הקברות רחוק מן העיר באופן שיהיה אונן כל הלילה ההוא ויום המחר וא"כ מאחר שאונן פטור מכל המצות אם יבטל ספירת העומר מחמת אנינות הוא פסידא דלא הדר כל ימי העומר ששוב גם בימים שלאחריו לא יברך על העומר, ושאל מעלתו אם תודחה מצוה זו לגמרי מחמת אנינות או לא.

דע כי מהרש"ל בתשובה סי' ע' כתב דהך דאמרינן אונן פטור מכל המצות לאו כללא הוא ויש מצות שאונן חייב בהם, ודעת מהרש"ל מצוה המוטלת עליו דוקא ואין בה ביטול זמן שיבטל ע"י זה מצרכי המת גם האונן חייב, והנה על זה שאונן חייב במקצת מצות הביא ראייה ברורה מהא דתנן היה הולך לשחוט פסחו ולמול בנו ושמע שמת לו מת דאמרינן שלא יטמא ולא ידחה מצותו, והיא גופה קשיא כיון שהוא אונן איך יעשה פסח או ימול בנו והרי אונן פטור מכל המצות, אלא ודאי דהא לאו כללא וחייב הוא בעשיית הפסח ובמילת בנו. ולפום ריהטא אמינא שאין מזה ראייה דלפי שעלה בדעת התוס' במס' ברכות דף י"ט ע"ב ד"ה ולאחותו דהך קרא מיירי בנזיר וכ"ג שהולך לשחוט פסחו א"כ הא דאינו מטמא לקרובים הוא אף בלי מצוה דפסח מצד קדושת כהונתו ונזירותו אינו מטמא ועקר קרא שאעפ"כ יטמא למת מצוה. וא"כ כיון שבקרובים אינו רשאי לטמא אין הקבורה יכולה להעשות על ידו ולכך הוא חייב במצות פסח ומילה אבל אם אינו נזיר באמת לא חל עליו מצות פסח ומילה כלל. אמנם התוס' מסקי התם דמיירי בעושה פסח לחוד.

והנה עלה בדעתי שלא אמרו אונן פטור מכל המצות אלא במצות הנוהגות בכל יום שאם אתה מחייב האונן בהם נמצא ברוב פעמים יתבזה המת ולא יהיה מתעסק עמו, אבל המצות הנוהגות בזמנים ידועים ואין להן תשלומין דחביבה מצוה בשעתה בזה אין אנינות דוחה אותה, ואף שגם תפלה וק"ש אף שנוהגים למחר מ"מ מצוה זו כבר עברה ועבר זמנו בטל קרבנו מ"מ לא מקרי חביבה מצוה בשעתה, ותדע שהרי רצה לומר במסכת קדושין דף ל"ג ע"א דהא דכל בעלי אומנות עומדים מפני מביאי בכורים שהוא משום חיבוב מצוה בשעתה. ואטו יקומו בעלי אומנות בכל יום מפני קורא ק"ש בעונתה הא ודאי ליתא דהרי אטו ת"ת לאו מצוה בשעתה היא וכל שעה אין לה תשלומין בחברתה שהרי אח"כ הוא חוב לעצמו וא"כ למה בפני ת"ח אין עומדים והא אי אפשר לת"ח בלא לימוד תורה דרך הילוכו דכתיב והגית בו יומם ולילה אלא ודאי דמצוה שאינה נוהגת בכל יום חביבה יותר. אמנם הא ליתא שהרי אונן פטור מתקיעת שופר בר"ה כדאיתא בירושלמי הביאורה התוס' בריש מי שמתו בד"ה ואינו מברך וא"כ הרי היא מצוה בשעתה וזמנה קבוע ואעפ"כ נדחה מחמת אנינות.

ואמנם מפסח ומילה אין כל כך ראייה שיש בהם כרת ומילה אף שעתה כרת ליכא מישיך שייך בה כרת, אבל רש"ל הביא שם עוד ראייה מהך דריש כתובות דבועל בעילת מצוה קודם קבורת המת. ומ"ש רש"ל שהטעם משום הפסד ממון אני תמה שהרי דוקא אביו של חתן הא שאר קרובים לא שיש לו מי שיטרח בעבורו אלמא משום הפסד לחוד לא התירו ואולי מצטרף עכ"פ גם טעם דהפסד. ואומר אני דלא גרע הפסד המצוה של כל ימי העומר מהפסד ממון, ועוד דעד כאן לא ידחו מפני אנינות אלא מצוה הנוהגת בשעת אנינות שאז נראה שביטול המצוה הוא מפני כבוד המת אבל שיבטל מצוה כמה ימים אחר קבורת המת זה. לא נדחה מפני כבוד המת, ולכן מי שהכין צרכי

חופה אם יבטל המצוה עבור אנינות שוב גם אחר קבורה יודחה החופה עד שיכין מחדש ומי יודע המשך הדבר ויבטל מצוה פריה ורביה אחר הקבורה לכן לא תדחה כלל. זה הנלע"ד. וא"כ לפי זה היה מותר לזה לספור ספירת העומר כדי שלא יבטל כל ימי העומר, אלא שמפני שאנו מדמין לא נעשה מעשה לברך אבל עכ"פ כיון שבזה גופיה אם רשות ביד האונן לקיים המצוה נחלקו הפוסקים ולכן בו בלילה יספור בלא ברכה ושוב ממילא בימים שאחריו יספור בברכה, ואין לומר איך יספור אח"כ בברכה ואכתי מספק ברכה לבטלה לא נפיק שהרי אם הדין שהיה פטור בשעת אנינות לגמרי ואפילו רשות אינו בידו והיינו לדעת הפוסקים שאונן אינו רשאי לקיים המצוה וא"כ מה שספר בו בלילה לא עלה לו כלל וכאילו לא ספר +/מהרב חזקי' פייבל פלויט/ צ"ע כיון דעכ"פ חמימות היו לו נהי שלא קיים המצוה בלילה זו מ"מ הו"ל לברך בשאר לילות, ולא דמי לשכח ולא ספר+ וכמו שכתב המג"א בס"י תרצ"ו ס"ק ט"ז לענין מקרא מגילה שאף ששמעה בציבור כשהיה אונן יקראנה שנית וא"כ מכלל שלא יצא אפילו בדיעבד. מ"מ נלע"ד כיון שאף על אותו לילה לא בריר לן אם הוא פטור וגם בזה אם הוא פטור אם רשאי להחמיר נחלקו הפוסקים א"כ בודאי לא הפסיד הברכה בשאר הימים, וכמו שכתב הב"י בס"י תפ"ט בשם תה"ד שאם ספק לו אם דילג יום אחד יברך בשאר הימים, אלמא משום ספיקא דיום א' לא הפסיד בשאר הימים.